

*„Najważniejszy okres w życiu to nie czas studiów uniwersyteckich,
ale pierwszy okres, od urodzenia do szóstego roku życia”.*

Dr Maria Montessori

Ogólnopolska Konferencja dla katechetów szkół specjalnych 2013 pt. „Metoda Montessori w katechezie specjalnej”

W dniach od 19.09.2013 do 22.09.2013 odbyła się Ogólnopolska Konferencja dla katechetów szkół specjalnych w Brennej zorganizowana przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego. Tematem tegorocznego sympozjum była „Metoda Montessori w katechezie specjalnej”.

Metoda Montessori to system wychowawczy dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, który został stworzony przez włoską lekarzkę Marię Montessori i który pomaga we wszechstronnym rozwoju dziecka.

Podczas sympozjum około 60 katechetów z szkół różnego typu z całej Polski wysłuchało następujących konferencji:

1. „Dopuszczalność do sakramentów osób z niepełnosprawnością intelektualną – w świetle orzeczeń Stolicy Apostolskiej”
2. „Wprowadzenie w metodę Marii Montessori”
3. „Katecheza Dobrego Pasterza”,
4. „Maria Montessori-pedagog; zasługi dla wychowania religijnego”

Metoda Montessori wywodzi się od badań nad dziećmi z problemami psychicznymi, ale później została rozszerzona na badanie edukacji dla wszystkich dzieci. Montessori twierdziła, że jej metoda stosowana w pracy z niepełnosprawnymi ludźmi była także stymulująca, gdy była stosowana w edukacji normalnych dzieci. Według Montessori dziecko jest określone jako kompletny byt, zdolny do rozwijania twórczej energii i posiadający predyspozycje moralne (np. do miłości), które to cechy zostały zduszone przez dorosłych. Rolą nauczyciela nie jest asystowanie w tej pracy i pełnienie zadań przewodnika ucznia. Nauczyciel winien być jedynie dyskretnym obserwatorem jego pracy. Zadaniem nauczyciela jest zapewnienie dziecku optymalnych warunków rozwoju, a tym samym – wyzwolenie procesów kształtowania się właściwych form postępowania.

Uczestnicy konferencji katecheci szkół specjalnych pracują z dziećmi o szczególnych potrzebach edukacyjnych (upośledzonymi umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i głębokim, niesłyszącymi, niewidomymi, przejawiającymi zaburzenia psychiczne, niedostosowanymi społecznie, dziećmi z afazją, autyzmem i innymi). Praca z takim uczniem wymaga dostosowania programu nauczania do potrzeb, możliwości i wskazań z poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w opinii, ale także stosowania różnych metod i stworzenia własnego warsztatu. Dlatego katecheci oprócz posiadanych dodatkowych kwalifikacji (mają ukończone kursy lub studia podyplomowe z zakresu oligofrenopedagogiki, surdopedagogiki, tyflopedagogiki, pedagogiki leczniczej, resocjalizacji) na bieżąco szkolą się w zakresie specjalności swojej placówki.

Program sympozjum zawierał specjalistyczne wykłady i warsztaty praktyczne pomocne w stworzeniu własnych środków dydaktycznych i scenariuszy katechez szczególnie o przypowieściach. Przewodnim przesłaniem metody Marii Montessori jest hasło: „Pomóż mi to zrobić samemu” i pod takim hasłem odbywały się twórcze prace nad przygotowaniem i stworzeniem materiałów do Katechezy Dobrego Pasterza podczas konferencji.

Jest to apel ucznia skierowany do nauczyciela. Sformułowanie tego hasła, dokonane przez samą Marię Montessori, należy uznać za kwintesencję jej przemyśleń pedagogicznych. Wyraża ono dążenia dziecka do samodzielnego i nieskrępowanego rozwoju, w warunkach właściwej pomocy nauczyciela, która musi opierać się na jego głębokiej i rzetelnej wiedzy o

danym zjawisku. Jednak forma tej pomocy musi inspirować ucznia do pracy samodzielnej. Maria Montessori tworząc system wychowawczy uwzględniła wszystkie sfery życia małego człowieka jako integralną całość, w tym sferę duchową. W 1915 roku rozpoczęła doświadczenia w zakresie wychowania religijnego opartego na wyznaniu katolickim. Doświadczenia te upewniły Marię o konieczności włączenia w swój system wychowawczy elementów religijnych. Formacje religijną powierzyła swoim współpracownikom: Sofii Cavaletti i Gianni Gobbi. Wychowanie religijne oparte na zasadach montessoriańskich zwane jest Katechezą Dobrego Pasterza. Program skierowany jest do dzieci w wieku od 3-12 roku życia. Twórczyni Katechezy Dobrego Pasterza - S. Cavaletti od 1954 roku dzieliła się z swoją wiedzą i doświadczeniem z katechetami całego świata. Katechezy Dobrego Pasterza dotarła do Polski w 1989 roku wraz z powstaniem pierwszych placówek montessoriańskich.

Miejscem, gdzie odbywa się Katecheza Dobrego Pasterza jest tzw. „atrium” rozumiane jako przedsionek kościoła. To sala, gdzie dziecko w odpowiednio stworzonych warunkach ma możliwość do osobistego spotkania z Bogiem. Aktywności religijnej dziecka służą pomoce dydaktyczne, które tematyka nawiązują do głównych treści Katechezy Dobrego Pasterza jakimi są Biblia i Liturgia. Indywidualne podejście do dziecka, rola nauczyciela-katechety towarzyszącego i podążającego za dzieckiem oraz przygotowane otoczenie wraz z materiałami dydaktycznymi to warunki pozwalające dziecku nawiązać relacje z Bogiem.

Konferencja była bardzo owocna katecheci zdobyli wiedzę o metodzie Marii Montessori, którą mogą wykorzystać podczas swoich katechez i wzbogacili warsztat pracy o nowe pomoce dydaktyczne.

Modlitwa Wychowawców

*Pomóż nam Panie Jezu Chryste,
Który powołujesz do siebie dzieci,
Zgłębić ich tajemnice,
Byśmy mogli je poznawać, kochać i im służyć
Stosownie do praw Twojej sprawiedliwości,
Działając zgodnie z Wolą Bożą,
A wiec Tego, który je stworzył.*

Dr Maria Montessori

Literatura

1. Maria Montessori : Domy dziecięce (Le case dei bambini) reprint Wyd. "Edytor" S.A.
2. Cavalletti Sofia : Potencjał duchowy dziecka : doświadczenia z dziećmi w wieku od 3 do 6 lat. - Kraków : Wydaw. WAM, 2001
3. Łatacz Ewa : Recepcja teorii pedagogicznej Marii Montessori w Polsce do roku 1939. - Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 1996
4. Lukaniuk-Quintanilla Anna : Szkołą Marii Montessori - historia i współczesność. - Kraków : Oficyna Wydawnicza "Espero", 1998
5. Miksza Małgorzata : Zrozumieć Montessori czyli Maria Montessori o wychowaniu dziecka.- Kraków : Impuls, 1998
6. Barbara Stein : Teoria i praktyka pedagogiki Marii Montessori w szkole podstawowej. Kielce 2003 Wyd. Jedność.
7. Ulrich Steenberg : Pedagogikia Marii Montessori w przedszkolu. Kielce 2004 Wyd. Jedność Herder
8. B. Surma, K. Biel „Ja jestem dobrym pasterzem” wyd. Palatum
9. B. Surma, K. Biel „Potencjał duchowy dziecka 3-6” wyd. Palatum
10. B. Surma, K. Biel „Potencjał duchowy dziecka 6-12” wyd. Palatum

Katechetka Anna Zagórska